

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

Ortega, Cristóbal de

Lugduni, 1664

Qvæst. I. De virtutibus Theologicis animæ Christi deque piæ affectionis
virtute.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

Damascenus, Nazianzenus vero negari ab eisdem Christum esse Deum asseruit.

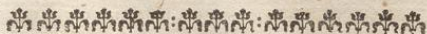
6 Contendant secundo Patres iidem testimoniis recitatis virtutes humanitatis Christi, siue inclinationes ad omnigenum bonum, & honestatem, atque à malo omni auersionem non fuisse labre, studio; & exercitio diuturno humanitati Christi paratas, sed vnione ipsius ad Deum statim simul, semelque habitas. Hoc expressè sonant verba Dionysij Alexandrini: neque obscurius verba Nazianzeni, & Damasceni, vt legenti patebit, quod autem inclinatio hæc ad bonum, firmiterque ad illud adhæsit, atque auersio à malo sanctitatis nomine censeatur constat apertè: quia inde vnum alio homine sanctiorem vulgo dicimus, & perfectiorem, quod ad virtutum opera promptiorem, & contra vitia firmiorem iudicemus. Denique quod Patres non negent gratiam, & sanctitatem, quam initio, atque ab instanti conceptionis humanitas Christi habuit, decursu temporis augeri, vel ex eo liquet: quod Patres gratiam, siue sanctitatem creatam in humanitate Christi, vt non negauerint, saltem nusquam recognouerint, vt ostendimus. quæst. 1. quare neque statim datam totam, neque paulatim decursu temporis auctam negare, neque asserere potuerunt. Stet ergo fixum ex Patribus, nihil pro conclusione præsentis firmum esse posse.

DISPVATIO IV.

De virtutibus, & donis spiritus sancti humanitati Christi datis.

IN Theologicas, & Morales vulgò diuiduntur virtutes. Atque morales rursus in per se acquisitas, & naturales, & per se infusas, ac supernaturales: atque ex his quidem non solum pia affectio ad credendum, & religio, siue adoratio, & si quæ alie natiuum supernaturale essentia, genereque, vt aiunt, suo concernunt numerantur à nonnullis, sed, & morales etiam, vt temperantia, fortitudo, & similes, quæ è suo genere nihil concernunt tale, & quoad Theologicas virtutes constat ex d. 2. q. 5. cert. 2. actum fidei in Christo fuisse: quare, & habitum fidei in eius humanitate esse admittendum. De actu igitur, habituque spei, & charitatis, præque effectio ad credendum dubitari solum in præsentis poterit. Insuper de habitibus reliquarum virtutum, quas summa perfectione exercuisse Christum citra dubium est. Denique de donis, & gratiis spiritus sancti.

QVÆSTIO I.

De virtutibus Theologicis animæ Christi, de que pia affectionis virtute.

DE virtute spei, & charitatis procedit, vt dixi, quæstio. quibus virtutem piæ affectionis ad credendum coniunxi, quia ad vltimus virtutis Theologicæ, nimirum fidei, actus necessaria videtur.

CERTAMEN I.

Circaspeim suæ gloria conclusiones.

1 CVM harum virtutum munus sit potentiam complere ad actus earum elicendos non a longe melius eiusmodi habitus probabuntur in Christo, quam ex eiusmodi actuum decentia, ex qua in Christo in factis probantur. C. in enim eiusmodi actus non nisi ex suis habitibus connaturaliter haberi à Christo queant, que connaturaliter haberi illos, si habeantur, oportere asserere, eorum habitus in Christo fuisse tenendum procul dubio erit. Animaduertendum tamen hic erit cum Vindingo. d. 5. dub. 4. ac ferè omnibus Recentioribus politioribus opus non esse omnes virtutis vnus actus ab aliquo exerceri, vt habitus ipse in ipso fuisse asseratur, sed fuisse esse, vt aliqui, vel aliquis earum actus ab illo exercerent, vt habitus in eo fuisse probetur. Id quod probatur facile. Primo: quia à nullo iusto, in quo habitum spei esse cur dubium est, omnes spei actus eliciuntur. Secundo à priori quia quicumque actus virtutis supernaturalis, vt connaturaliter eliciatur (quomodo in communi, & connaturaliter prouidentia elici debet) habitum debet supponere, qui vt connaturaliter, ac non miraculosè existat in subiecto esse debet, cum accidens essentia sua sit.

2 Dicendum igitur primo est, fuit in humanitate Christi actus spei. Est ferè omnium Doctorum, quos proinde sigillatim non recenseo. Probatur facile quia sui, vt minimum, corporis gloria erat bonum futurum, vt tale cognitum à Christo, arduumque, quia ab alio obtinendum, nempe à Deo: ergo erat obiectum proprium spei, quodque sperari honestissimè à Christo potuit: ac proinde fuit ab illo speratum. Sed dices arduum non in eo licet esse, quod ab alio solum futurum bonum sit, sed quod sit contingenter futurum, atque, vt tale cognoscatur gloriam autem sui corporis Christo contingente non esse, neque vt contingente sibi cogitam, sed, vt certam. In primis solutio hæc animabus purgatorij actum spei circa suam gloriam apertè contra omnes, non adeo nuperos, sicut nuperos, nescio quos Theologos profus denegat, dum particulam illam contra omnes nullo commodo, atque non probabiliori sic explicat. Contra secundo: quia bonum illud gloriæ corporis contingente est futurum à Deo: cum ita futurum sit à Deo, vt absolute poterit non esse: siquidem antecedenti potestate donum illud, sicut, & reliqua collata humanitati, poterit Deus posita etiam hypothetica vnione, ac meritis Christi; absolute denegare. Contra tertio: quia contingentia futuritionis, quam excludit ipsius certitudo, potius minuit, & hebetat obiectum spei, vt à desiderio strictè, ac præse sumpto distinctè: atqui nihil, quod hebetat, minuit obiectum actus, atque eius vires motiua ad actum potest esse de essentia, obiecti motiui actus, vt patet: ergo contingentia, siue incertitudo boni futuri, nequit esse de essentia obiecti motiui spei.

3 Maior probatur: quia motiuum spei, vt à desiderio præse dicto distinctè est bonum cognatum non solum, vt absens, siue non existens, & possibile præcessiue (sic enim est obiectum motiuum desiderij, vt ab spe, & desiderio præse dicto abstrahit, estque illis commune) sed futurum: ergo quod minuit cognitum boni futuritionem minuit obiectum motiuum spei: atqui futuritionem contingentia, & incertitudo minuit futuritionem cognatum boni, eiusque vires motiua actum spei, vt à desiderio præse dicto distinctè: ergo minuit obiectum motiuum proprium spei, vt à desiderio præse dicto distinctè.

distinctione. Contra tertio: quia incertitudo, & contingentia futurationis boni ex parte obiecti ponit non futurationem boni, quæ opposita est futurationi boni, ac proinde contradictorium futurationis boni, quod est motuum spei: ac contradictorium motuum ad actum, nequit esse motuum actus, siue essentialiter ad illum requiri: ergo nec contingentia futurationis potest requiri ad actum spei. Contra quarto: quia contingentia futurationis inducit ad timorē, estque motuum ipsius: ergo nequit esse motuum spei: alioquin idē esset actuum ex genere suo oppositorum motuum, essentque proinde actus & genere suo oppositi essentialiter sua connexi: quod implicat, ut in simili de timore agens dicebam d. 2. q. 3. cert. 2. n. 4. & 5. Nec instabuntur arg. hæc in arduitate, seu difficultate boni sperari, in quocumque hæc ponatur, quæ retrahit ab spe voluntatem, ac timorem etiam inducit. Nam etsi arduitatem in obiecto spei contineri dixerimus, nō tamen, ut difficultatem dicit boni retrahentem ab sperando, sed ut dicit bonum ab alio fore, ut cōmuniter à Doctoribus explicatur, in quo nulla est difficultas: cum possit esse ad bonum facilis alius: quin à duro, & difficili nemo bona sperat, quid autē de arduitate sic etiam intellecta censemus contra de spe diximus.

4. Dico secundo. Circa gloriam essentialē animæ habuit Christus actum spei. Conclusio hæc est contra Scotistas plures, & contra nostrum Vasq. d. 43. & affectas non paucos. Eam tamen docent cum pluribus Lugo d. 16. sect. 7. Vvadingo d. 5. dub. 4. citatur. Soar. 3. p. q. 7. a. 4. Sed tamen de spe actu negat ibi expressē. Licet de habitu spei affirmet ob rationem infra dandam conclus. sequenti. Probatur autem conclusio hæc: quia, licet actus spei proprius nequeat esse dare possit, si, & præsentem, sed de re possidentem, & futura gloria essentialis animæ crastina, siue diei sequentis futura erat, ac possidentem à Christo: ergo poterat ferri in eam Christus actu proprio spei. Dices gloriam essentialē animæ esse visionem Dei essentialiter veram, suæque perpetuitatis representatiuam: quare, & in sui initio erat continuationis suæ possessio: ac proinde non poterat cognosci tunc, ut futura. Contra primo: quia in nostra, & plurium Scotistarum veteri sententia gloria essentialis animæ non in visione, sed in fruitione consistit, quare perpetuitas essentialis ex essentiali vera suæ perpetuitatis representatione, quæ in visione est, illi non adest. Contra secundo: quia, licet visio beata sit, essentialiter nequit se representare, ut opus erat ad suam perpetuitatem representandam. Id enim solum est proprium cognitionis diuinæ è suo genere infinitæ, ut sæpè monstrauit controuersis de anima, ac de scientia Dei ex repugnantia prioritatis realis cognitionis respectu sui ipsius. Tertio: æternitas visionis, quæ ipsa visione representaretur non poterat esse indiuisibilis, & tota simul, quæ est æternitas propria Dei, sed diuisibilis; constantque partibus durationis creatæ, licet infinitis: quare licet ex essentiali veritate visionis non posset non esse, quod contingentia non essendi, & durandi per æternitatem opponitur: at non est initio sui suam durationem æternam, siue æternitatem possideri nullamque eius partem esse futuram.

5. Dices secundo in beatitudine, siue gloria essentiali crastina non esse futurationem gloriæ: Nam futurationem rei cuiusvis duo dicit, & non esse nunc, & esse duratione sequenti: gloria autem essentialis animæ Christi, licet habeat existentiam duratione sequenti, tamen in primo instanti non habuit non esse, sed potius esse, & existentiam: quare tunc non erat futura, neque, ut talis, cogitanda à Christo poterat, neque sperari proprie: cum proprius spei actus circa bonum futurum esse debeat. Nec refert negationem boni cū illud speratur, quam dicit futurationem, ne partialiter quidem amari à voluntate cum bonum futurum amatur, siue speratur proprie: quia plura, quæ non amantur in se possunt esse ratio saltem partialis amandi, aliquid, siue conditio, ut aliquid ametur, ut patet in affectu penitentis, qui nequit esse nisi de peccatis, quæ non amantur. Sed contra tamen est: quia futurationem non dicit negationem existentiam nunc sensu adhuc proprio, sed existentiam in duratione sequenti, alioquin nulla voce propria significaretur rei existentis duratio sequens. Nam

R. P. Christoph. de Ortega de Dei incarnat.

solum significatur verbo temporis futuri, quod proprie significat futurationem: ergo si rei futurationem dicit non solum durationem rei sequentem, sed præsentem negationem illius non significatur, imo nec significari proprie poterit rei existentis duratio sequens. Neque in sensu proprio, & stricto vera erit nunc hæc propositio. S. Petrus videbit Deum per æternitatem, sed eius potius contradictoria, quæ est erronea.

6. Futuratio ergo, licet in essentialiter successibus, ut tempus, & duratio dicat negationem existentiam pronunciam, eam solum dicit ratione materiæ non formæ futurationis; quatenus tempus, siue duratio crastina essentialiter sua nequit esse hodierna: at in rebus permanentibus, cum utraque duratione esse, durareque possint earum negationem hodiernam futurationem non dicit. Sed instabis res adhuc permanentes præterita formaliter, ut præterita dicit negationem existentiam duratione præteriti: ergo res futura adhuc permanentes, ut futura formaliter, dicit negationem suæ existentiam duratione præteriti. Sed contra: quia præteritum, ut præteritum formaliter dicit, rem præteritum esse, at vero futurum solum dicit rem fore, in quo non inuoluitur negatio existentiam ipsius duratione præteriti, nisi addatur futurationi puritas futurationis, quæ res purè futura sit, tunc enim dicit negationem eiusmodi, atque per omnia æquiparatur rei præteritæ formaliter, ut præteritæ. Secundo præteritum etiam dicitur etiam de re, quæ adhuc existit licet non sub plura præteritione. Nam de S. Petro verè dicitur vidisse Deum, atque habuisse gloriam die, quo fuit Romæ martyrio coronatus. Ratio est: quia, cum propria, & primaria præteritio temporis sit, ac ratione illius rebus permanentibus competat sicut, & futurationi, ex ea solum, quod tempus designatur per verbum sit proprie futurum, vel præteritum, nec actu præterens, res permanentes satis proprie, secundario, quo solummodo potest, dicitur præterita, vel futura, licet actu existat. Demum, quidquid de proprietate futurationis rerum permanentium sit, etsi dicat negationem existentiam earum tempore præteriti actum spei non dicere ex parte obiecti futurationem, ut eam negationem continet non solum, ut motuum, sed neque, ut conditionem, aut materiam necessariam, rei sperandæ constat, quia gratiam; ac beneficium Principis, quo nunc fruimur quodque habemus sperare possumus deinceps fore continuandum; & timereque, ac desperare fecus à Principe esse deinceps agendum.

CERTAMEN II.

De spe Christi conclusiones reliquæ.

1. Super Christi spe de gloria bonisque reliquiis aliorum inter Vasquistas, & Soaristas hæc est non exigua: negantibus primis actum spei Christi circa illa, afferentibus vero secundis quocirca de de nomine decerteretur. Dicendum est tertio, circa bona aliorum, siue gloriam, siue quidpiam aliud potuit esse actus spei absolute in Christo: imo, & fuit de facto. In hac conclusione absolute prolata non est inter Vasquistas; & Soaristas dissidium, ut constat ex conclusionis probatione. Ratio conclusionis est: quia, licet actus spei sit necessarius, & essentialiter actus concupiscentiæ, ac non amicitia; circa bona aliorum potest esse in Christo actus concupiscentiæ: ergo potest esse in Christo actus spei. Probatur consequentia: quia in aliorum bonis est iudicium futurationis à Deo in Christo, & in pluribus negatio existentiam: ergo si potest esse absolute affectus concupiscentiæ circa illa in Christo negari nequit posse absolute esse in ipso actum proprium spei circa illa: cum nihil ab illo Doctore requisitum ad actum proprium spei in eiusmodi bonis deficit. Probatur Antecedens: quia aliorum bona; puta redemptio, salus, & gloria de se conductiua sunt ad gloriam accidentalem animæ Christi, sicut, & aliorum Beatorum, atque ad nominis sui exaltationem; ergo, ut sic conductiua, poterunt amari à Christo futura: at ut

ſic amantur ex affectu concupiſcentiæ: ergo circa bona aliorum poteſt eſſe abſolute in Chriſto actus proprius concupiſcentiæ. Probat ſecundo antecedens idem: quia ratione vnionis moralis in idem myſticum corpus, cuius Chriſtus eſt caput, & coniunctiõnis affectiue Charitatis, quæ propria aliorum bona facit, ſua reputabat aliorum bona futura Chriſtus: ergo ea, vt propria, & ſua poterat actu voluntatis proſequi ex concupiſcentia: ergo, & ea ſperare proprie: quæ ſpes actualis, cum honeſta ſit neganda à Chriſto non eſt.

2 Dicendum eſt quarto: circa bona aliorum, vt aliorum etiam, nec ſolum, vt Chriſto commoda, & propria, fuit in Chriſto actus ſpei. Eſt conſuſio Soarj, & affectuum contra Vaſquez, & ſuos: eius probatio ex eo vnice pendet, quod actus ſpei eſt ſuo genere eſſentialiter concupiſcentiæ non ſit, vt aduerſarij contendunt. Id autem ſuadetur: quia bonum alterius eiſdem rationis eſt reſpectu alterius, ac reſpectu noſtri, atque æquè futurum, & vt tale cognitum, atque ſic cognitum vt bonum, æquè motiuum, atque bonum eiſdem rationis cognitum futurum reſpectu noſtri: ergo poterit mouere ad actum ſpei. Dices actum ex complacencia alterius eſſe formaliter amicitie qui eſſentialiter diuerſus eſt ab actu concupiſcentiæ reſpectu boni proprij. Neque id nego, aut dubito. Sed non contendo actum ſpei, ex complacencia alterius in reſpectu ad bonum, cui ſorè eiſdem rationis cum actu ſpei ex concupiſcentia elicitum. Sed vtrumque actum in reſpectu ad bonum, qui, ſiue, quod ſperatur, & mouet affectum voluntatis, vt bonum amatum proſus conuenire: quare ex eo quod moueat, vt futurum & ſi placet à Deo futurum, vel ab alio abſtrahi ab eo, & ab affectu, quo bonum futurum ab alio, ſiue à Deo, ſibi quiſque, vel Chriſtus proſequitur, conceptum communem ſpei, ſicut abſtrahitur conceptus communis deſiderij ab affectu, quo nobis, & quo alijs bona deſideramus, quod eſt valde diuerſum, nec ſolutione quaſſatur. Etenim affectus deſiderij, quo bona alijs deſideramus eſſentialiter etiam eſt affectus amicitie, habetque reſpectum ad bonum, qui complacencia, qui eſſentialiter repugnat affectui deſiderij, quo nobis bona eiſdem rationis proſequimur ex noſtri concupiſcentia: & tamen affectus ille circa bona aliorum, quæ vt aliorum, ex amicitia, & complacencia alterius, eſt poſſibilia, eſt proprie deſiderium ex eo præciſe, quod bono eiſdem rationis cum noſtro moueatur, & in illud ſecundum rationem eandem feratur: ergo ob eandem rationes dabitur circa aliorum bona, actus ſpei proprius.

3 Dices ſecundo: non poſſe dari actum ſpei ex complacencia alterius, ſiue non ex concupiſcentia, qui ſolus affectus eſſe poteſt circa bona aliorum, vt aliorum: quia totum motiuum, in eo affectu eſt, bonitas perſonæ amate ex cuius complacencia eiſmodi bona ipſi euenire deſideramus: ideo enim ea ipſi volumus, & optamus, quia in eo complacemus ob eius bonitatem, ob quam formaliffimè illum amamus, atque in eo complacemus: quare non eſt obiectum motiuum formale, vt illi ea optemus idem, atque nobis: ſiquidem nobis ex concupiſcentia ea optamus formaliter, quia bona, non autem ex complacencia in noſtra bonitate, ſiue ob noſtram bonitatem. Sed contra eſt: quia, licet bona alterius, & aliena futura, vt aliena non niſi ex complacencia in eius bonitate ipſi optare poſſimus aut ea optamus formaliter quia illi bona æquè, ac nobis, quia nobis bona: ergo ex hac parte idem habemus, motiuum formale, vt alteri optemus bona futura, atque, vt optemus nobis, licet, cum alteri, quia ipſius bona ſunt ea optamus alter ſit reſpectus ad bonitatem perſonæ in qua complacemus, & ex cuius complacencia bona præſata ipſi optamus: qui reſpectus complacentiæ reſpectu noſtri opus non eſt, cum ea nobis volumus, atque in hoc ſolum monſtratur differentia ſpei, que ſit benevolentie ſimul, ab ſpe, que ſit ſola ſpes concupiſcentiæ, vt nuper dicebamus, quod autem moueamur ad optanda alteri bona futura ob eorum bonitatem reſpectu illius, ſicut ad optanda nobis mouemur ob eorum bonitatem reſpectu noſtri probatur facile: quia, licet ea ipſi non optaremus niſi quia complacemus in eius bonitate, ac proinde non niſi

ex complacencia ipſius: aut poſita ea complacencia ea ipſi non optaremus niſi, quia ipſius bona ſunt, & ob eiſmodi bonitatem, quam in illis, quæ ipſi optamus, recognoſcimus, vt patet: ergo eiſmodi bonitas eſt etiam motiuum, vt ea bona futura ipſi optemus, æquè, ac bonitas reſpectu noſtri, vt ſimilia nobis ex concupiſcentia optamus. Solumque eſt diſcrimen, quod complacencia perſonæ alterius loco naturalis inclinationis reſpectu noſtri ſupponenda ſit, vt ea bona alterius, vt alterius ipſi velimus, vltimum autem determinatiuum, ſeu motiuum affectus circa bona alterius futura eſt eorum bonitas reſpectu ipſius æquè atque bonitas ſimilium bonorum reſpectu noſtri eſt motiuum formale affectus, quo ea nobis concupiſcimus.

4 Probat ſecundo idem antecedens: quia cum bona aliorum, vt aliorum nondum habita deſideramus, æquè, ac cum nobis ex concupiſcimus: quin de hoc diſſidium inter Scholaſticos fuerit nunquam, eſſe poſſit, & tamen ea illis, vt illorum deſiderare non poſſimus niſi ex complacencia ipſorum: ergo hoc reſpectu non obſtante in eo deſiderio eſt reſpectus ad motiuum bonitatis eorum, quæ ipſi deſideramus æquè, atque cum deſiderio, quo nobis ſimilia concupiſcimus reſpectu eſt ad eorum bonitatem reſpectu noſtri. Inſero ſecundo: ergo poſſumus eã bona aliorum, vt aliorum ſperare ex complacencia, & Charitatis affectu, æquè atque ſimilia nobis ex concupiſcentia, ſi adſint cætera ad ſpem proxi deſiderio ſtricto requiſita: nempe cognitio de eorum futuratione præſentia, & arduitas ſi placet hanc etiam ad ſpem requiri. Hinc probatur vltimo conſuſio: quia cum bona cognita, vt futura, & ardua, ſiue ab alio futura, vt talia ipſi ex eius complacencia optamus ea ipſi deſideramus deſiderio, ſtricto, quod nequit moueri, vt tale eſt, à boni abſentis futuratione, & arduitate cognita, ſed ſolum à cognitione poſſibilitatis: ergo ea ipſi deſideramus ſpei actu proprie dicto. Patet conſequentia: quia deſiderium in communi ad æquè diuiditur in deſiderium ſtrictum & ſpem propriam, tanquam in duas ſpecies, vel assigna aliam deſiderij ſpeciem ad quam deſiderium eiſmodi pertineat. Secundo quia ſunt omnia requiſita ad actum ſpei, nempe moti à boni ardui, & futuri.

5 Dices: actus quo Chriſtus proprie ſperare bona aliorum, vt aliorum eſſet, vt fatemur ex complacencia alterius pone eſſe ex complacencia Dei, vt planè poſſit niſi actus ſpei eſſentia ſua ſit actus concupiſcentiæ: ergo idem actus eſſet ſpei, & Charitatis, quod æquè videtur impoſſibile, atque eandem eſſentiam eſſe hominis, & leonem. Reſponderetur primo negando conſequentiam. Eſt enim actum complacencia ex quo alteri bona deſideramus eſſe cauſam eiſmodi deſiderij ad eum ferè modum quo intentio eſt cauſa electionis, ſiue ad eum imperans imperari duobus exceptis. Primum quod non oportet bonitatem perſonæ actu deſiderij, ſiue ſpei de eius bonis amari, quia bonitas eorum non eſt formaliter reſpectiua bonitatis perſonæ, ſicut eſt bonitas mediæ electi reſpectiua formaliter bonitatis ſinis, ac proinde eam formaliter electione amandam neceſſario cenſent plures. Secundum, quod poſita complacencia perſonæ non cogitur voluntas ad ſperanda ipſi bona, ſicut cogitur ab actu imperante ad imperatum, niſi forte valde vehementer complacencia, & amor perſonæ ſit. Reſpondeo ſecundo admiſſa conſequentia in qua nullum eſt abſurdum, quod ſcilicet voluntas ob duplex motiuum, quorum vnum quodque actum vnus ſpeciei poſſet terminare, atque à voluntate ſollicitare tertium aliud ſimul electi ſpeciei nimirum alterius. Imo vero iuxtam vulgarem ſententiam actus ſpei ex complacencia alterius, & Charitatis vnus ſpeciei eſt ſicut actus, quo nobis ſperamus ex concupiſcentia noſtri, licet ab habitu Charitatis eliciatur, ex quo, & deſiderare, & ſperare Theologicè poſſumus alteri bona, quia amare eſt velle alicui bona, habitus autem ſpei datur ad ſimiles actus ex noſtri concupiſcentia habendos, quia ad naturalem noſtri complacencia habitus ſupernaturalis non adeſt, ex quo nobis ſupernaturalia, ſpe ſupernaturali ſperare poſſimus ſolumque

solumque inclinatur ad sperandum bona nostra ex concupiscentia nostri, ex qua nobis sperare non possumus habitu Charitatis, illud de homine, & leone non est ad rem.

6 Dicendum est quinto: in Christo fuit habitus spei. Hoc concluditur ex conclusionibus hæcenus datis, ut constat ex ratione facta à nobis cert. 2. num. 1. ut enim tot actus connaturaliter eliciantur ab habitu spei, supernaturali debent provenire, non ab auxilio extrinsecò: ut autem eiusmodi habitus connaturaliter sint, cum sint accidentia debent esse in subiecto: nempe in anima Christi Domini, & quamvis nullum spei propriè actum humanitas exerceret, tamen habitu spei admittendus in illa foret. Probat: quia esset circa eiusmodi bona, ut possessa gaudium Christi, ut à Deo obtenta, atque ob eandem formalitatem, quod proinde supernaturale, & Theologicum esset: ergo ponendus esset, ut connaturaliter eliceretur. habitus Theologicus supernaturalis, qui non potest non esse spei, nisi quartus alius habitus supernaturalis, & Theologicus hæcenus inaudit admittatur. Secundò, quia eiusdem facultatis, & potentie est gaudere de bono possesso, & desiderare, seu sperare possidendum. At obiicit Valq. illud ad Roman. 8. quod videt quis, id est possidet, quid sperat: ergo gaudium de bono possesso non spectat ad virtutem, seu habitum spei. Nego consequentiam. Nam præter actum, à quo præcipue virtus, & habitus hic denominatur, habet actus alios. Probat: secundo conclusio: nam licet non esset actus spei circa eiusmodi obiecta, esset tamen in Christo desiderium propriè strictum Theologicum, & supernaturale circa gloriam omnium, quod nemo Catholicus negare posset, etiam, ut ardua, ut à Deo, quod quidem ob eandem rationes non nisi ab habitu spei Theologico esse posset, ut connaturaliter eliceretur. Obicit ex Valq. ergo displicentia, vel nolitione, siue desiderio non habendi gloriam in perpetuum, ut potè oppositis actibus ad illis ad spei virtutem pertinentis admitteretur habitus, seu virtus spei. Admisit male consequentiam Bernal. Non enim quouis actu opposito cuius actui virtutis spei habitus spei admittitur, sed solo actu dispensationis. Cum enim non ex natura rei, sed meritorie expellatur eo solum expelli dicendum est, quo expelli decreuisset Deum nobis confiteri. Solo autem actu disputationis expelli nobis constat.

CERTAMEN III.

De habitibus Charitatis, & pia affectionis.

1 HAbuisse actum, ac proinde habitum Charitatis Christi humanitatem est à nullo etiam hæretico, negatum. De actu Charitatis est de fide: de habitu vero est fidei proximum, cuius oppositum error contra fidem sit, vel saltem temerarium. Non quidem, quia ex Tridentino habitus Charitatis gratiæ indiuiduus comes sit, cum ostenderimus probabiliter, ac sine vilo grauioris censure periculo gratiam posse humanitati Christi denegari, sed quia actus Charitatis à quocumque eliciatur connaturaliter, ut diximus in simili de actu spei, eliciendus est, nisi aliunde constet, secus à Deo fuisse dispositum extraordinaria providentia. Non est autem vnde probabiliter constet ita à Deo fuisse dispositum, ut Christus providentia extraordinaria auxilij extrinseci Dei, non autem connaturaliter actus Charitatis eliceret: ergo non nisi temerè habitus Charitatis Christo denegabitur. Confirmatur: quia bonæ consequentia certitudinis physica, licet metaphysicè potentia Dei possit esse mala, nisi ex reuelatione oppositum constet non nisi temerè negabitur: præcipue si eam Doctores omnes admittant, ut in præsentis casu euenit. Denique habitus charitatis, siue ex natura rei, siue ex Dei lege comitatur indiuiduè habitum gratiæ, seu iustitiæ, & sanctitatis eo

præcisè, quod formalis sanctitas, ac iustitia animæ sit: siue ergo anima Christi sancta constituatur per gratiam, siue per Deitatem, aliudvè diuinum media vnione hypostatica, eiusmodi sanctitatem, & iustitiam comitari naturaliter debuit habitus Charitatis.

2 De habitu piæ affectionis ad credendum maius est inter Scholasticos dissidium, an Christo adfuerit: quia maior est de eius actibus in Christo addubitandi occasio etenim pia affectio ad credendum eo solum data est, ut intellectus noster, qui obscura reuelationis propositione determinari ad credendum nequit atque de se quæ salis potentia libera non est, determinetur eiusmodi affectione pia ad fidem concipiendam: ex quo fit, ut cum reuelationis, autoritatique diuinæ evidentia adfit eiusmodi pia affectio ad credendum oriatur: ea siquidem evidentia posita ponitur intellectus determinationum ad fidem, non secus ac posita evidentia præmissarum, qua extremorum connexio evidens fit, intellectus satis ad assensum conclusionis determinatur. Neque satis est, si dicas: evidentiam reuelationis, & autoritatis diuinæ, non reddere veritatem rei reuelatæ in se claram intrinsecè, siue per intrinseca principia, sed extrinsecè solum, & in alio: nimirum in reuelatione, & autoritate reuelantis. Etenim non minus necessariò connectit extrema veritatis reuelatæ autoritas, & reuelatio infallibilis euidenter ipsorum connexioni assistens, quam connexio ipsa euidenter nota, cum fortius motuum infallibilis que medium ad eiusmodi connexionem, & identitatem extremorum conuincendam sit. cum ergo in Christo dubio procul evidentia reuelationis autoritatisque diuinæ adfuerit satis adfuit, quo ipsius intellectus ad fidem concipiendam, atque eliciendam circa reuelata determinaretur: quare actus piæ affectionis, ac proinde, & habitus ille videtur prorsus denegandus.

3 Dicendum nihilominus est in Christo fuisse piæ affectionis habitum supernaturalem. Probat bene Bernal quia in Christo Domino fuit desiderium de fide aliorum siue ex eorum complacencia, & Charitate, siue ex Charitate Dei, qui quidem supernaturalis est, æquè, atque ille, quo efficaciter vellet suam fidem ob supernaturalem eius honestatem, & motuum: item, & ob honestatem, quam in ea pia affectione, siue desiderio de aliorum fide cognoscebat, ergo & debuit habere habitum supernaturalem ex quo eiusmodi desiderium connaturaliter eliceretur: atqui hic habitus alius, quam piæ affectionis esse non poterat: tum quia alius inauditus est; tum quia idem habet motuum. Secundo probo: quia in Christo fuit gaudium de fide, quam, ut supra diximus, habuit: ergo hic actus gaudij, supernaturalis cum sit, habitum supernaturalem supposuit: at hic non potuit non esse habitus piæ affectionis ad fidem: tum ob rationes proximè datas: tum quia eiusdem facultatis est desiderium, seu voluntas agendi, & gaudium de re possessa, & peracta, ut dicebamus cert. 2. num. 6. Tertio probo: quia Christus non solum se determinabat quoad speciem actus, sicut creata reliqua agentia, sed etiam quoad indiuiduum, ad quod reliqua creata determinantur à Deo controu. 6. d. 1. q. 2. cert. 2. n. 5. quia indiuiduationem suorum actuum non percellent, sicut Christus: ergo ut actum hunc fidei eliceret Christus, potius, quam alium hunc in indiuiduo, debebat velle voluntate, & imperio despotico suæ voluntatis ad intellectum quoad indiuiduum indeterminatum, & de se indeterminabilem, & supernaturalem quidem: cum in actum supernaturalem secundum se totum ferretur, ac proinde ab habitu piæ affectionis supernaturali oriri debuit.

4 Et hæc quidem probationes faciliores. Ea sunt, quam adhibet Soar. ex quo alij, qui actum fidei in Christi humanitate negant, imò cum rerum visione iudicant impossibilem: quia inquit potuit Christus honestissimè habere piam affectionem credendi, & obediendi fidei absolutam ex parte actus: conditionatam vero ex parte obiecti, si nimirum occasio ipsi, & oportunitas daretur credendi. Hoc autem argumentum æquè probat in Angelis dari habitum per se in suos castitatis, & abstinentiæ, seu temperantiæ in cibo, & potu, ut bene arguit Lugo

